

Тоганова Ш.М.
**Корей тіліндегі сленгтің рөлі
мен олардың сөйлеудегі
қолданысы**

Мақалада корей тіліндегі сленгтің рөлі және күнделікті өмірдегі қолданысы сипатталады. Корей тіліндегі сленгтер өте тез өзгеріп, жаңаланып жиі қолданыста жүреді. Сленгтің ең көп бөлігі ағылшын тілінен кіргенімен, күнделікті қолданыстағы корей тіліне тез сіңіп, өз орнын тауып кетті. Мақалада корей тілінің сленгі мен оның қолданысы аясы теориялық-әдістемелік тұрғыда жан-жақты қарастырылады.

Түйін сөздер: сленг, лексика, ЮНЕСКО, қоғам.

Toganova Sh.
**Role of slang in korean language
and its use in speech**

The article describes the role of slang in the Korean language and its use in everyday life. Slang in Korean language is rapidly changing, renewing and often used. Despite of the fact that the most of slang words have been borrowed from English language, slang quickly adopted into the Korean everyday speech and found its place. Today the meaning of slang words is understood in a broad sense. Using theoretical and methodological approach the article addresses comprehensively the role of slang in Korean language and as well as its use.

Key words: sleng, lexis, UNESCO, society.

Тоганова Ш.М.
**Роль сленга в корейском языке
и его использование в речи**

В статье описана роль сленга в корейском языке и его использование в повседневной жизни. Сленг в корейском языке быстро изменяется, обновляется и часто используется. Несмотря на то, что основная часть сленга заимствована из английского языка, сленг быстро вошел в повседневную корейскую речь и нашел свое место. В настоящее время смысловое значение сленга понимается в широком смысле. В статье путем теоретико-методологического подхода всесторонне рассматривается роль сленга в корейском языке, а также его использование.

Ключевые слова: сленг, лексика, ЮНЕСКО, общество.

КОРЕЙ ТІЛІНДЕГІ СЛЕНГТІҢ РӨЛІ МЕН ОЛАРДЫҢ СӨЙЛЕУДЕГІ ҚОЛДАНЫСЫ

Аударма – халықтар арасындағы үзілмейтін үрдістің бірі, халықтың мәдени өмірінің бір саласы. Аударма арқылы басқа елдермен мәдени қарым-қатынас нығая түсетіндігі сөзсіз. Сондықтан аудармашы қызметінің қаншалықты маңызды екенін ескере отырып, тілдір табиғатына жіте назар аудару керек. Дүние жүзінде бірнеше мыңдаған тілдер бар екенін ескерсек, оны анық түсінеміз. Әрине аудармашы мамандығы адамзат өміріне, қоғамға қажеттіліктен туындаған мамандық екендігін ескеруіміз қажет.

Еуропалық зиялы қауымның бүгінгі дәуірді «аударма ғасыры» деп атауында мән бар. Өйткені ой-санасы жоғары қауым осы арнаны дүниедегі күллі ұлттардың татулығын, бейбіт қатынастарын қалыптастыруға сүйеу бола алатын басты тіректердің бірі ретінде таниды. Әлемдік саясат пен өркениеттегі таңдаулы мәдени қазыналардың бірін-бірі байыту мүддесіндегі аударма ісінің маңыздылығын 1948 жылдан бері қарай ЮНЕСКО-да дүние жүзі тілдеріндегі аударманың жылма-жылғы тізімі жасалып, ресімделіп отыруын Алдашываның «Аударма» деген оқулығынан аңғаруымызға болады.

Аударма – халықтың рухани қызметінің саяси-мәдени өмірінің бір саласы, халықтар арасындағы үзілмейтін үрдістердің бірі. Оны тұтастай алғанда әдебиетте, мәдениетте, әсіресе әлемдік саясатта рөлі аса маңызды екенін бәріміз білеміз. Қазіргі таңда өркениетті елдердің бәрінде аударма жұмысымен шұғылданду үлкен белсенділік танытып отыр.

Демек, аударма ісі – қоғамдық құрылымдағы қайшылықтарға, саяси ағымның екпініне тәуелсіз құбылыс екенін көреміз. Бір тілден екінші тілге аудару ісіне жүктелген міндет әр заманның талап-мақсаттарына сай әр қилы болатыны сөзсіз. М. Гаспаровтың пікіріне жүгінетін болсақ, «әр кезеңнің өз оқушысы болады, сондықтан аудармалар да соларға сай жасалынады, әсіресе жетілген кезеңге өте нақты аударма керек, себебі олар тыс, жат нәрсені білгісі келеді және қиыншылықтардан қорықпайды да».

Аударма жасаушы адам кем дегенде екі тілді жақсы білуі қажет. Онсыз аударма сапасы ойдағыдай шықпайды, түпнұсқаның ұлттық сипаты, өзіндік өзгешеліктері сақталмайды. Аудармада сөз қолдану, ойдың мағнасын толық жеткізу, көркемдігін жоға-

лтпай, маңызын төмендетпеу сияқты талаптар толық сақталуы шарт. Шынайы аударма қалайда түпнұсқаға сәйкес болуы шарт. Аудармашының кездесетін қиындықтары тілдің ерекшелігімен және сол тілдің әртүрлі жағдаяттарда кездесетіндігімен тығыз байланысты. Әр тілді аударудың өзіндік қиыншылықтары бар.

Корей тілінен қазақ тіліне аударудың қиыншылығы ретінде күнделікті өмірдің жанрларының бірі – сленгтер.

Сленг – ерекше тарихи түрде қалыптасқан және жоғары не төмен деңгейдегі сөйлеушілердің барлық сатысына ортақ тілдік норманың нұсқасы.

Сленг – лексикалық құбылыс. Сленг – әдеби емес лексика, яғни қазіргі әдеби норманың талаптарына сай әдеби ағылшын тіліне жатпайды. Сленг, ең алдымен, ауызекі тілде пайда болатын және қолданылатын лексика.

Сленг басым көпшілік сөз бен сөз тіркестерінің біршама айқын көрсетілген дәрежі мәнерімен сипатталады. Көптеген сленг сөздері мен сөйлемшелерінің дәрежі эмоционалдық бояуы бір-бірінен өзгеше түрлерімен ерекшеленеді (әзіл-қой, келекелі, мысқылды, менсінбеген, кеміткен, елемеген, дәрежі, өрескел).

Қазіргі таңда сленгтің рөлі ұдайы өсуде, себебі сленгизмдер тілде жиі әрі көп қолданылатын сөздер. Сленг тек халықтың түрлі топтарының өкілдері, әсіресе жастардың сөйлеу тілінде ғана қолданылмайды, сонымен қатар ол көркем әдебиет, мерзімді басылымдар беттерінде, газет-журналдарда және сахна мен тіпті жарнамаларда да жазылады.

Басқа жанрлардағы сияқты, сленгтің де өзіне тән ерекшеліктері мен қиыншылықтары бар. Сленг – лексикалық құбылыс бола тұрып, лингвистер мен психологтарды және аудармашыларды қызықтырған.

Сол себептен Корей тіліндегі сленгтерді аударудағы кездесетін қиыншылықтарды зерттеу, барған сайын қызықтыра түседі.

Зерттеудің өзектілігі мынадай себептермен айқындалады:

- Сленгке зерттеушілердің әртүрлі көзқарасы.
- Сленгтерің жыл сайын өзгеріп отыруы.
- Сленгті пайдаланып сөйлеуде адамдардың бір-бірін түсінбеушіліктері.
- Қазіргі кезеңдегі сленг аударудағы дұрыс әдістерге көңіл бөлу.

Сленгті зерттеген зерттеушілерге тоқтап кетсек, Г.А. Судзиловскийдің 1973 жылы жарық көрген «сленг – ол не?» деген еңбегін атап өтуге болады. Сленг ұғымын анықтайтын бөлімінде

Г.А. Судзиловский сленгке бірнеше әртүрлі түсініктемелер береді. Соның ішінде келесі түсініктемелер бар:

- Сленг – лексикалық құбылыс
- Сленгке лексика жатады
- Сленг – ауызекі тілдің сипаттамаларының бірі.
- Сленг – эмоциялық сипаты бар лексика.
- Сленгке әдетте қалжың, ирония кіреді.
- Сленгті жалпыға таныс, жалпы қолданыстық, жалпыға таныс емес, жалпы қолданбайтын түрлерге бөледі.

Сленгке шектеулі түсініктеме беріледі

Сленг ұғымының осынша ерекше сипаттамаларының көптігіне лингвистер мен сөз сөйлеу психологтары «сленг» терминін қолданудан бас тартып, басқа түсініктемелерді қолдануға жүгінеді. Алайда корей және қазақ сөздіктерінде «sl» (сленг) белгісі бар болғандықтан, аудармашы бұл анықтаманы жақсы біліп, сленг ұғымының түсінігімен таныс болуы керек.

Кейбір лингвистердің пікірі бойынша, сленгизм мәні әдепсіздікпен ассоцияланады. И.Р. Гальпин өзінің сленг термині туралы мақаласында оның категориясының жоқ болғандығынан, сленгтің жалпы мәнін теріске шығарған. Оның аргументациялары ағылшын лексикограф ғалымдардың зерттеулеріне негізделіп, бұл ғалымдардың айтуы бойынша бір сөз әр түрлі сөздіктерде әртүрлі лингвистикалық квалификациясының бар екендігін көрсетті.

Екінші жағынан, басқа лингвистер, Л.Л. Нелюбин, И.В. Арнольд, О.С. Ахманова бұл терминді мойындайды. М.М. Маковский «сленг» терминін белгілі бір қоғам немесе адамдар тобы қолданатын әлеуметтік диалектіге жатқызады.

Ал қазіргі уақытта сленг мағнасы кең мағынада түсіндіріледі. Кей зерттеушілер сленгке анықтама беру мүмкін емес десе, кей зерттеушілер бұл терминді мойындайды.

Қазіргі кездің сленг зерттеушісі Э. Партридж сленгті сөйлеу тілдің квинтэссенциясы деп атап, сленгті қарым-қатынастың ыңғайлығы үшін қолданылатын құрал ретінде анықтап, ешқандай грамматикалық ережелерге ғылым мен философияның заңдарына бағынбау керек», – деп жазған.

Жоғарыда көретілген пікірлер мен гипотезаларға негізделіп, келесі нәтижені шығаруға болады: сленг – әртекті әлеуметтік және кәсіби дәрежеге жататын топтардың өкілдері пайдаланылатын сөздер. Сленгті қолдану арқылы белгілі бір зат туралы кемсітетін және талғаусыз немесе алған сезімдерді күшейту және азайту үшін қолданылады. Сленг пен сленгке жатпайтын сөздер

арасында «коллоквиализм», яғни сөйлеу сөздері бар. Бұл сөздерді ресми жағдайда қолдану орынсыз болғанмен, қалған жағдайлардың көбінде қолданыста болып келеді.

Сленг пен коллоквиализмдердің айырмашылығы неде? С. Флекнердің пікірі бойынша, олардың бір-бірінен айырмашылығы – сөз бірліктерінің қолданылуының жиілігінде және олардың мағынасының түсінігінде болып келеді. Шынында айтқанда, сленгтің кейбір мағыналары ауыспалы болуының себебінен, әрқашанда түсінікті бола бермейді. Сондықтан оларды аударуда қиыншылықтар пайда болады. Осыны да кеңірек зерттеп қарастыру керек.

Сленгті басқа анықтамалармен, соның ішінде кәсіптік сөздер мен жаргондармен ауыстыру жағдайлары жиі кездеседі.

Жалпы сленг жиі жаңаланып отырады. Тіпті өте жиі десе де болады. Ескі сленгтердің орнына жаңа сленгтер келіп, ескілері тез ұмтылады. Кейде сленгтің кейбір сөздері жалпыхалықтық қолданыстың тіліне ауысып кететін кездері де болса, кей жағдайда көп қолданбай жоғалып кететін сленгтер көп. Сондықтан сленгке еру оңай нәрсе емес. Жалпы халықтық қолданыста деген сленгтеріміз мысалы, «бонус» немесе «ақы» сөздері бұрын биржа маклерлерінің топтарына ғана анық болып келсе, қазіргі уақытта негізгі сөз қорының құрамына кіретін болған. Осындай сленгтерді аударғанда қиындықтар аздау кездеседі. Себебі барлық елде үйреншікті болып кеткен сленгтерді аудару әлдеқайда оңайырақ.

Лексикалық әртүрлілігіне байланысты, сленгтің алатын орны ерекше.

Корея халқы сленгті кең қолданады. Корея халқының сленгтерінің пайда болу тарихын айтатын болсақ, басқа елдерден еш айырмашылығы жоқ сияқты, ол халықаралық ағылшын тілі болып келеді. Мысалы жиі кездесетін сленгтерді қарастырып кетсек:

핸드폰 – hand phone
자동차 핸들 – handle
추리닝 – training
사인 – sign
파이팅 – fightinge
선글라스 – sunglass
탤런트 – talent
와이셔츠 – Y-shirt
미팅 – meeting
드라이버 – driver

Көріп тұрғаныңыздай сленгтің корейше атауының, қасында ағылшынша атауы тұр. Яғни бұл ағылшын тілі Корея мемлекетінде кеңінен қолданылуын дәлелдейді. Сондықтан

ауызекі сөз сөйлеу стилін аударуды іске асыратын аудармашының ағылшын тілін меңгеруі мен ағылшын сленгтеріне байланысты сөз байлығы болуы тиіс. Сонымен қатар қазіргі жастардың соңғы техниканы игеруіне байланысты, бір-бірімен интернет желі ішінде қарым қатынас жасауы көбейді. Ол байланыс жасаушылардың арақатынасына қарамай, хабарды, оған қоса, құжат, файл, ән, бейнелерді аздаған уақыт аралығында бір-біріне жеткізу мүмкіндігін туғызды. Әрине жастардың осындай әдіспен жиі «сөйлесуі», біріне бірі тез хат жолдуының себебінен сөздерді қысқарту немесе өздеріне түсінікті жаңа сөздердің пайда болуы байқалынады. Нәтижеінде бұл сөздер күнделікті өмірде де қолданып, сленг түрінде қалыптасады. Оған қоса, жастар өз ара сөз сөйлеген кезде де көптеген өздеріне ғана түсінікті сөздерді пайдаланады Оған мысал келтіріп көрейік:

당근 – әрине
짱 – күшті
뽕 – өтірік
캡이야 – супер
폰때리다 – телефон соғу
방가 – қуанышты болу
얼짱 – жүзі әдемі адам

Сленг, көбіне, жастардың тілі. Қазіргі шығып жатқан корей жастар драмаларында көптеп кездеседі. Біздің елімізде қазақ немесе орыс тіліне аударылатындықтан ол сленгтерді біздің тілдегі сленгтерге баламалап аударарды. Сленгті пайдаланған кезде бірұлтты адамдар бола тұра бір-бірін түсінбейтін кездер болады. Мысалы, жастар мен жасы үлкен адамдар. Екі түрлі ауданда тұратын адамдар. Жиі шетел жастарымен араласатын жастар мен ауылдан келген жастар, т.б. Әрине олардың бір-бірін түсінбегеніне қарасақ, ауызекі сөз сөйлеу тілінің сленгін аударуда аударушының қызметі қаншалықты күрделі екенін көре аламыз.

Жоғарыда көрсетілген сленгтердің мысалдарына қарап, оларды аудару әдістерін қарастырып көрейік:

транскрипция және транслитерация: бұл әдісті қолдану – түп нұсқаның сленг түрін аударылып жатқан тілдің әріптерімен белгілеу. Яғни транскрипциялау кезінде оның, сленг дыбысының формасы анықталып, транслитерация кезінде сленгтің графикалық түрі (әріптік құрылымын сүреттеу болып табылады) анықталады. Қазіргі кезде сленг аударуда негізінен транскрипция әдісі кеңінен қолданылады. Сөздің және графикалық түрлердің бір-бірінен айырмашылықтары бар болу себебінен сленгті аудару кезінде аудар-

ма тілінде ол дәл болып келмей, шамамен аударылады;

калькалау (сөздің әр бөлігін аудару): бұл тәсілді қолдану барысында түпнұсқаның сленгінің құрайтын бөліктерін – морфема немесе сөздер (сөз тіркесі болған жағдайда) аударма тілдің лексикалық сәйкестіктерге аудару болып келеді. Калькалау тәсілінің ерекшелігін айтатын болсақ, аударма тілінде жаңа сөзді немесе сөз тіркесті құрауы, олар түпнұсқасы лексикасының көшірмесін сақтау;

бейнелеу аудармасы: сленгтің мағынасын көп таралған жалпыға таныс сөздер арқылы түсіндіру. Алайда, ол сөздер түпнұсқа мәтініне сай болуы тиіс.

түсініктемелерді қолдану арқылы аудару. Бірақ сленгті аударуда ең көп тараған әдістерге мыналар жатады:

қазақ тіліндегі ұқсас сленгті табу, яғни ол сленгте түпнұсқамен бірдей бейнелік болуы керек;

түсінік беру, мағынасын анықтау, суреттеу тәсілдерін қолдану арқылы аударманы жасау.

Оған қоса, сленгтің қай салада, қандай жағдайда қолдану ережелерін де білуіміз жөн.

Қорыта келгенде, аударма күрделі және маңызды процестердің бірі болып келіп, білім мен шеберлікті қажет етеді. Сондықтан аударманы

сауатты жасап, керекті эквиваленттер мен бір мағыналы сөздерді табу үшін тіл біліміміз бай болу қажет. Жоғарыда айтып кеткендей, сленгті аудару процесі көп қиыншылықтар туғызады. Сол себептен, аударушы сленгті аударған кезде оның мағынасы мен мәнін қазақ тілінде түсініп тұру керек. Және сленгті аударуда, жоғарыда айтып кеткен сленгті аудару әдістерін жақсы білу керек. Корей тілімен қоса ағылшын тілін білген де сленгтерді аударуда көмегі тиеді. Себебі корей тіліндегі сленгтердің көбі ағылшын тілінен енеді. Драма аударуда да, қызықты, дұрыс аударылған жағдайды сол сериалдың көрермері көп болып, жиі корей сериалдарын көргісі келіп тұрады. Ал сол драмаларда сленгтер көптеп кездеседі. Аудармашы болсын, оқытушы болсын жыл сайын білімін арттырып отырып, жаңа пайда болып жатқан сленгтермен танысып отыру керек. Сол кезде ғана аудармашының жұмысы түсінікті және салауатты болады. Аударма – басқа тілде айтылған нәрсені, екінші бір тілде толық және дұрыс білдіру. Дұрыс аударып қана қоймай, сәйкес грамматикалық үлгіде аудару. Көбіне сленг сөздері дәрежілеу айтылады, ондай кезде аудару мақсатына қарай жұмсақтау, тәрбиелі сөзбен немесе дәл қазақшадағы дәрежілеу баламасымен аударылады. Аудармашы – қазіргі заманға өте қажет маман.

Әдебиеттер

1. Миньяр-Белоручев Р.К. Как статья переводчиком? – М., 1982.
2. Алдашева А. Аударматану. – Алматы: Арда, 2006-248 б.
3. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. – М., 1974.
4. Бархударов Л. Язык и перевод. – Москва: Международные отношения
5. Пак Н.С. Корейский язык в Казахстане : проблемы и перспективы – Алматы, 2005.
6. Гальперин И.Р. О термине «сленг»// Вопросы языкознания. No 6. 1956.
7. John S. Farmer. Slang and Its Analogues, Past and Present. A Dictionary, Historical and Comparative, of the Heterodox Speech of All Classes of Society for More Than Three Hundred Years. N.Y., 1965.
8. Судзиловский Г.А. Сленг- что это такое? Англо-русский словарь военного сленга. – М.: Воениздат Минобороны, 1973.
9. Чон Хо Сон Корей жастарының сөйлеу тілі// Се куго сощик журналы. 1999.3. – №8. Б.12-13.

References

1. Minyar-Beloruhev R.K. Kak stat' perevodchikom? – M., 1982.
2. Aldasheva A. Audarmatanu. – Almaty: Arda, 2006-248 b.
3. Retsker Ya.I. Teorya perevoda i perevodcheskaya praktika. – M., 1974.
4. Barkhudarov L. Yazik i perevod. – Moskva: Mejdunarodnie otnoshenya
5. Pak N.S. Koreiskii yazik v Kazakhstane: problemy i perspektivy – Almaty, 2005.
6. Gal'perin I.R. O termine «sleng»// Voprosi yazikoznanya. – No 6. 1956.
7. John S. Farmer. Slang and Its Analogues, Past and Present. A Dictionary, Historical and Comparative, of the Heterodox Speech of All Classes of Society for More Than Three Hundred Years. N.Y., 1965.
8. Sudzilovskii G.A. Sleng- chto eto takoe? Anglo-russkii slovar' voennogo slenga. – M.: Voenizdat Minoborony, 1973.
9. Chon Kho Son Korey jastarinin soyleu tili// Se kugo soshik jurnali. 1999.3. – №8. B.12-13.